

KULTUR

3D-operaens skaper er i Trondheim

I salen: Michel van der Aa er multimediamkomponist og blander klassiske instrumenter med elementer av video, elektronikk og sceneregi. Totalt ni av hans verk skal fremføres under festivalen. Her med cellist og trondhjømmer Fredrik Schøyen Sjölin som er solist i cellokonserten «Up-Close».

Foto: ROAR BLÄSMO-FALNES

Michel van der Aa (48) bruker teknologi for å lage grensesprengende scenekunst, men selv prøver han å sette grenser for hvor mye hans egne barn får utfolde seg med smarttelefon.

»Trondheim Kammermusikkfestival

Nederlenderen er årets festivalkomponist for Trondheim Kammermusikkfestival. I løpet av festivaluka fremføres ni verk av van der Aa.

48-åringen er kjent for å skape multimediale verk der musikk og video inngår i en kunstnerisk syntese. Et eksempel er 3D-operaen «Blank Out», der sopran Miah Persson synger live, mens baryton Roderick Williams er på 3D-film bak. Kammeroperaen har skandinavisk premiere i Olavshallen fredag 28. september.

– Når jeg lager en opera eller et musikkteaterstykke, lager jeg musikken, sceneoppsettet og filmen samtidig. Det henger sammen, og jeg kan bestemme hvilket av de tre «lagene» som

er viktigst på de ulike stedene gjennom stykket. Det skifter hele tiden, sier van der Aa.

– Deler av «Blank Out» har lite å gjøre med kammermusikk eller opera. Du har selv en åpen tilnærming til musikk, men hvordan er responsen blant klassisk musikk-purister?

– Jeg opplever at publikummet som opplever stykkene forstår det, fordi teknologien vi omgir oss med er nåtidens DNA. Jeg tenker ikke på sjangergrenser, og føler heller ikke at jeg krysser noen grense. Musikk er musikk for meg. Når barna mine er på Spotify går det fra Beyoncé til rap til Ligety ... De hører på alt mulig. Sjangre er viktigst for mediene, som gjerne har ulike kritikere for jazz, klassisk, rock og pop. Men vi beveger oss bort fra de rammene nå, og det er bra, sier van der Aa.

Teknologien

– Er du teknologioptimist,

eller ser du ulemper med all teknologien vi nå omgir oss med?

– Generelt er jeg en optimist, men det er mange ulemper også. Vi må være forsiktige. Vi er i starten av en veldig viktig æra hvor tema som kunstig intelligens blir sentrale. Det kommer nærmere og nærmere, og som mennesker må vi ta et etisk standpunkt til det. Det er noe som fascinerer meg. Mange skriver om dette nå, sier van der Aa, og tar samtalen ned på et hverdagslig nivå: Om smarttelefonen.

– Det er en stor motbevegelse som brer om seg nå, som oppfordrer til å bruke mindre tid med skjermen. Jeg ser det bare hos barna mine, skjermen er utrolig avhengighetsskapende, sier van der Aa.

«Bullshit» og spill-avhengighet

Han husker ennå hvor fornøyd han var, da han skaffet seg den første Iphone-modellen for rundt ti år siden.

– Men nå er jeg litt sånn, «ok, men denne tingen tar så mye vekk fra livet mitt også». Slike ting går i bølger; vi tilpasser oss til det nye, det blir superpopulært, men etter hvert begynner vi å tenke over hva slags plass dette skal ha i samfunnet vårt. Jeg mener det er der vi er med telefonene våre nå. Vi finner ut

hvilken rolle den kan og bør ha får våre barn og for oss selv. Jeg synes det er veldig viktige spørsmål.

– Så har du måttet justere på din egen bruk av telefonen?

– Ja, det er fryktelig. Med det nye operativsystemet kan du se hvor mye skjermtid du har. Jeg installerte det i går, men har ennå ikke turt å se på det.. Når jeg skal jobbe, slår jeg av trådløst i huset. Ellers blir jeg sittende og sjekke «bullshit» på telefonen hele tiden, sier han og ler.

Hjemme i Amsterdam har han to gutter på ni og ti år. De har ikke fått smarttelefon ennå, og pappaen prøver å «utsette det så lenge som mulig».

– Men de har en Ipad de spiller på, og det er en daglig kamp. De vil egentlig bare være på Ipaden, eller spille Playstation 4 eller «Fortnite». Skjermbruk og spilleavhengighet er en interessant utfordring for dagens foreldre. Det er en viktig diskusjon.

Lager VR-opera

– Du lager svært komplekse verk, med musikk, film og skuespill. Kjeder du deg når går på vanlige konserter og fremføringer?

– Nei. Jeg dro nylig sammen med sønnen min for å se Simon McBurneys oppsetning av «Tryllefløyten», på den nederlandske

nasjonaloperaen. Det likte jeg veldig godt, det er et strålende stykke. Jeg liker et bredt spekter av musikk. Hvis det er bra, så er det bra. Det finnes to bare typer musikk: god og dårlig.

– Den store nyheten i Trondheim denne uka er at Metallica spiller her neste år!

– Å, kult! Jeg elsker dem. Vel ikke alt, men jeg liker godt «The Black Album» (1991) og såne ting. Det handler om låtskrivingen og energien, det er et flott band, sier van der Aa.

Komponist og fiolinist Bertil Palmar Johansen har tidligere karakterisert årets festivalkomponist som «en av de tre-fire virkelig skarpe og store komponister i sin generasjon i verden». van der Aa har skapt en karriere av sin eklektiske tilnærming til musikken og det visuelle. Så, hva mer kan han utforske nå?

– Jeg jobber med en Virtual Reality-operaopplevelse som skal ha premiere i juni neste år. Den heter «8». Publikum går inn i et rom, én og en, med VR-briller, hodetelefoner og en ryggsekk med datamaskinen. Det er superspennende og en veldig rar opplevelse å gå inn i en sånn verden, sier Michel van der Aa.